

Chambre des Représentants

SESSION 1972-1973.

7 JUIN 1973.

PROJET DE LOI

complétant le Titre X du Livre I du Code civil
en y insérant le statut de minorité prolongée.

RAPPORT

FAIT
AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE ⁽¹⁾,
PAR M. COLLIGNON.

MESDAMES, MESSIEURS,

La commission a consacré trois séances à l'examen de ce projet.

Au cours de la discussion générale, il est apparu que les parents d'enfants atteints d'arriération mentale grave souhaitaient l'adoption de ce projet, grâce auquel ces handicapés mentaux seraient toujours considérés comme mineurs d'âge après 21 ans, ce qui éviterait une rupture de tutelle; les parents pourraient ainsi conserver leurs droits et continuer à exercer leurs devoirs à l'égard de ces enfants.

Certains membres ayant demandé si le statut de minorité prolongée ne ferait pas double emploi avec l'interdiction, il a paru intéressant de pouvoir comparer les deux statuts.

⁽¹⁾ Composition de la Commission :

Président : M. Charpentier.

A. — Membres : MM. Bourgeois, Charpentier, De Kerpel, Delporte, Duerinck, Saint-Remy, Suykerbuyk, Van Rompaey. — Baudson, Collignon, Degroeve, Gondry, Laridon, Mathys, Vranckx. — Clercx, Jeunehomme, Van Lidth de Jeude, Verberckmoes. — Havelange, Rouelle. — Baert, Belmans.

B. — Suppléants : MM. De Keersmaecker, Michel, Remacle (Léon), Verhaegen. — Mme Copée-Gerbinet, MM. Nyffels, Temmerman, Tibbaut. — De Croo, Hubaux. — Gol. — Leys.

Voir :

417 (1972-1973) :

— N° 1 : Projet transmis par le Sénat.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1972-1973.

7 JUNI 1973.

WETSONTWERP

tot aanvulling van Titel X van Boek I van het
Burgerlijk Wetboek door invoering van de staat
van verlengde minderjarigheid.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE ⁽¹⁾,
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER COLLIGNON.

DAMES EN HEREN,

De commissie heeft aan de bespreking van dit ontwerp drie vergaderingen gewijd.

Tijdens de algemene bespreking is gebleken dat de ouders van kinderen met een ernstige geestelijke achterlijkheid wensen dat dit ontwerp wordt aangenomen. Dank zij dit ontwerp zouden die geestelijke gehandicapten na hun 21 jaar nog steeds als minderjarigen beschouwd worden, zodat er geen onderbreking in de voogdij zou zijn en de ouders hun rechten zouden behouden en hun plichten tegenover die kinderen verder zouden uitoefenen.

Sommige leden vroegen zich af of de staat van verlengde minderjarigheid geen overlapping zou betekenen van de onbekwaamverklaring. Het leek dan ook niet zonder belang beide rechtsposities met elkaar te vergelijken.

⁽¹⁾ Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Charpentier.

A. — Leden : de heren Bourgeois, Charpentier, De Kerpel, Delporte, Duerinck, Saint-Remy, Suykerbuyk, Van Rompaey. — Baudson, Collignon, Degroeve, Gondry, Laridon, Mathys, Vranckx. — Clercx, Jeunehomme, Van Lidth de Jeude, Verberckmoes. — Havelange, Rouelle. — Baert, Belmans.

B. — Plaatsvervangers : de heren De Keersmaecker, Michel, Remacle (Léon), Verhaegen. — Mme Copée-Gerbinet, de heren Nyffels, Temmerman, Tibbaut. — De Croo, Hubaux. — Gol. — Leys.

Zie :

417 (1972-1973) :

— N° 1 : Ontwerp overgezonden door de Senaat.

Différences entre les conditions pour obtenir l'interdiction et la minorité prolongée.

Interdiction.	Minorité prolongée.
1. Siège de la matière. L'article 489 du Code civil; les articles 1238 à 1253 du Code judiciaire règlent la procédure. L'article 489 du Code civil stipule que le majeur qui est dans un état habituel d'imbécillité ou de démence, doit être interdit, même lorsque cet état présente des intervalles lucides. La faiblesse d'esprit, ou « imbécillité » est l'absence ou l'oblitération des idées (De Page, <i>Droit civil</i> , t. II, 3 ^e éd., n° 300, ex. discours de Tarrible au Corps législatif, Locré, t. III, p. 486, n° 4). 2. La jurisprudence soumet au régime de l'interdiction les imbéciles profonds et incurables, ceux qui ne peuvent concevoir que des idées simples, relatives à leurs besoins et à leurs habitudes exclusivement, ceux dont les facultés directrices, volonté, entendement et sentiments sont totalement obnubilés; en résumé, tous individus déficients ou dégénérés, que leur insuffisance intellectuelle ou morale rend totalement incapables d'administrer leur personne et leurs biens (De Page, <i>op. cit.</i> , n° 390). 3. Qui a qualité pour demander l'interdiction? a) tout parent est recevable à provoquer l'interdiction de son parent. Il en est de même de l'un des époux à l'égard de l'autre (art. 1238 du Code judiciaire). Il s'agit de parent jusqu'au quatrième degré (De Page, <i>op. cit.</i> , n° 319). b) le procureur du Roi peut provoquer l'interdiction d'une personne qui n'a ni époux ni épouse, ni parents connus (art. 1239 du Code judiciaire). 4. La procédure en instance. a) la première phase : — l'interdiction de la demande par voie de requête; — l'avis du conseil de famille; — l'examen médical du défendeur; le tribunal commet un ou plusieurs neuro-psychiatres; — l'interrogatoire en la demeure du défendeur; — la désignation d'un administrateur provisoire s'il échec; — l'instruction complémentaire, s'il échec;	1. Siège de la matière. L'article 487bis du projet. L'article 487bis prévoit que le mineur qui est ou paraît devoir rester incapable de gouverner sa personne et d'administrer ses biens en raison de son arriération mentale grave, peut être placé sous statut de minorité prolongée. L'arriération mentale grave est l'état de déficience mentale congénitale ou ayant débuté au cours de la petite enfance, caractérisé par un manque de développement de l'ensemble des facultés intellectuelles affectives et volitives. 2. Il n'existe évidemment pas de jurisprudence en ce qui concerne la minorité prolongée mais si, dans le passé, l'interdiction a été appliquée aux arriérés mentaux, c'est parce qu'il n'existait pas pour eux d'autre mesure adéquate. 3. Article 487ter. a) Pour un mineur, ses père et mère ou l'un d'eux ou le tuteur. Pour un majeur, par tout parent ou le tuteur de l'interdit. b) — pour un mineur, par le procureur du Roi, à défaut d'initiative de ceux prévus en a; — pour un majeur, par le procureur du Roi. 4. Article 487quinquies : a) l'introduction de la demande par voie de requête à laquelle est jointe un certificat médical; b) convocation sous pli judiciaire; c) en chambre du conseil ou en sa demeure s'il ne peut se déplacer; d) le tribunal peut ordonner toute mesure d'enquête.

Verschillen tussen de voorwaarden om de onbekwaamverklaring en de verlengde minderjarigheid te verkrijgen.

Onbekwaamverklaring.	Verlengde minderjarigheid.
1. Rechtsgrond. Artikel 489 van het Burgerlijk Wetboek; de artikelen 1238 tot 1253 van het Gerechtelijk Wetboek regelen de procedure. Artikel 489 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de meerderjarige die zich in een aanhoudende staat van onnozelheid, krankzinnigheid of razernij bevindt, onbekwaam moet worden verklaard, zelfs wanneer in die staat heldere tussenpozen voorkomen. De geesteszwakte of « onnozelheid » is de afwezigheid van of de verwarring in de gedachten (De Page, <i>Droit civil</i> , D. II, 3 ^e uitg., n° 300, uit de rede van Tarrible tot het Corps législatif, Locré, D. III, blz. 486, n° 4). 2. Volgens de rechtspraak worden onbekwaam verklaard degenen die aan ernstige en ongeneeslijke onnozelheid lijden, degenen die slechts een zeer gereduceerd denkvermogen hebben uitsluitend in verband met hun behoeften en gewoonten, degenen wier essentiële vermogens, wil, begripsvermogen en gevoel volkomen beneveld zijn; kortom, alle onvolwaardigen of ontwaarden die ingevolge hun intellectuele of morele minderwaardigheid volkomen onbekwaam zijn om zichzelf te leiden en hun goederen te beheren (De Page, <i>op. cit.</i> , n° 390). 3. Wie is bevoegd om de onbekwaamverklaring te vragen? a) iedere bloedverwant is bevoegd om de onbekwaamverklaring van zijn bloedverwant te vorderen. Hetzelfde geldt voor de ene echtgenoot ten opzichte van de andere (art. 1238 van het Gerechtelijk Wetboek). Het gaat om bloedverwanten tot de vierde graad (De Page, <i>op. cit.</i> , n° 319). b) de procureur des Konings kan vorderen dat een persoon die noch echtgenoot, noch echtgenote, noch bekende bloedverwanten heeft, onbekwaam wordt verklaard (art. 1239 van het Gerechtelijk Wetboek). 4. Procedure voor de rechtbank. a) de eerste fase : — de vordering wordt ingesteld bij verzoekschrift; — advies van de familieraad; — geneeskundig onderzoek van de verweerder; de rechtbank wijst een of meer neuro-psychiaters aan; — ondervraging van de verweerder in diens woning; — aanstelling van een voorlopig bewindvoerder, indien daartoe redenen zijn; — aanvullend onderzoek, indien daartoe redenen zijn;	1. Rechtsgrond. Artikel 487bis van het ontwerp. Artikel 487bis bepaalt dat een minderjarige van wie gebleken is dat hij wegens ernstige geestelijke achterlijkheid ongeschikt is en schijnt te zullen blijven om zichzelf te leiden en zijn goederen te beheren, in staat van verlengde minderjarigheid kan worden verklaard. Geestelijke achterlijkheid is de staat van geestelijke onvolwaardigheid, aangeboren of begonnen tijdens de vroege kinderjaren, en gekenmerkt door een uitgebleven ontwikkeling van de gezamenlijke vermogens van verstand, gevoel en wil. 2. Er bestaat natuurlijk geen rechtspraak in verband met de verlengde minderjarigheid, maar indien geestelijk achterlijke personen vroeger onbekwaam werden verklaard, dan is het omdat er geen andere passende maatregel kon worden genomen. 3. Artikel 487ter. a) Voor een minderjarige : zijn ouders of een van hen, of zijn voogd. Voor een meerderjarige : om het even welke bloedverwant of de voogd van de onbekwaamverklaarde. b) — voor een minderjarige : de procureur des Konings wanneer de personen bedoeld onder a het initiatief daartoe niet nemen; — voor een meerderjarige : de procureur des Konings. 4. Artikel 487quinquies : a) de vordering wordt ingesteld bij verzoekschrift waaraan een geneeskundig getuigschrift is toegevoegd; b) oproeping bij gerechtsbrief; c) in de raadkamer of, indien de bedoelde persoon zich niet kan verplaatsen, te zijnen huize; d) de rechtbank kan alle onderzoeksmaatregelen bevelen.

b) la seconde phase :
— la convocation à l'audience publique;
— le jugement.

5. Tout jugement portant interdiction ou nomination d'un conseil est inséré par extrait au *Moniteur belge* (art. 1253 du Code judiciaire).

6. Effets.

A. L'interdit est assimilé au mineur, pour sa personne et pour ses biens; les lois sur la tutelle des mineurs s'appliquent à la tutelle des interdits (art. 509 du Code civil).

L'annulation des actes du mineur est fondée sur une lésion tandis qu'en ce qui concerne l'interdit, elle est de droit.

B. L'interdit est pourvu d'un tuteur et d'un subrogé tuteur (art. 505 du Code civil) (tutelle déferée par le conseil de famille — art. 405 du Code civil).

b) Le tribunal statue en audience publique.

5. Les décisions sont portées à la connaissance du Ministère de la Justice et du bourgmestre de la commune dans les registres de population de laquelle la personne intéressée est inscrite.

Mention de la mise sous statut de minorité prolongée est portée sur la carte d'identité de la personne pour laquelle la mesure est prise.

6. Effets.

A. Celui qui se trouve sous statut de minorité prolongée est, quant à sa personne et ses biens, assimilé à un mineur de moins de 15 ans (art. 487bis, dernier alinéa).

B. Du vivant des père et mère, la personne mise sous statut de minorité prolongée reste soumise à la puissance paternelle de ceux-ci (art. 487quater).

Toutefois, dans l'intérêt de la personne, le tribunal peut ordonner sur requête des père et mère ou de l'un d'eux, ou sur la réquisition du procureur du Roi, que la puissance paternelle sera remplacée par la tutelle.

Le tuteur et le subrogé tuteur sont désignés par le tribunal en tenant éventuellement compte d'une proposition conjointe des père et mère.

Que conclure de cette comparaison ?

Au préalable, il convient de remarquer que les jugements en interdiction sont peu nombreux par rapport aux 30 000 enfants considérés comme arriérés mentaux graves susceptibles d'être protégés par les mesures prévues par le projet sur la minorité prolongée.

Ainsi, ont été prononcés en 1962 : 111 jugements en interdiction, en 1963 : 91, en 1964 : 96, en 1965 : 63, en 1966 : 75, en 1967 : 43, en 1968 : 54, en 1969 : 35, en 1970 : 54, en 1971 : 50 et en 1972 : 60.

Au surplus, trois quarts de ces jugements concernent des aliénés et des déments séniles et un quart seulement des arriérés mentaux graves au sens du projet. On peut presque en conclure que les parents d'arriérés répugnent totalement à provoquer l'interdiction de leur enfant pour les raisons suivantes :

1° la procédure est :

A. longue. D'après les renseignements obtenus, la procédure dure en moyenne de quatre à neuf mois (le rapport du médecin se fait souvent attendre);

B. compliquée aux yeux des parents intéressés;

C. coûteuse.

b) de tweede fase :
— oproeping voor de openbare terechtzitting;
— het vonnis.

5. Elk vonnis van onbekwaamverklaring of van benoeming van een raadsman wordt bij uittreksel opgenomen in het *Belgisch Staatsblad* (art. 1253 van het Gerechtelijk Wetboek).

6. Gevolgen.

A. De onbekwaamverklarde staat gelijk met een minderjarige, wat betreft zijn persoon en zijn goederen; de wetten op de voogdij over minderjarigen zijn van toepassing op de voogdij over onbekwaamverklarden (art. 509 van het Burgerlijk Wetboek).

De nietigverklaring van de daden van de minderjarige steunt op een benadeling, terwijl zij voor de onbekwaamverklarde van rechtswege geschiedt.

B. Aan de onbekwaamverklarde wordt een voogd en een toezienende voogd toegevoegd (art. 505 van het Burgerlijk Wetboek) (de voogdij wordt opgedragen door de familieraad — art. 405 van het Burgerlijk Wetboek).

b) De rechtbank doet uitspraak in openbare terechtzitting.

5. De beslissingen worden ter kennis gebracht van de Minister van Justitie en van de burgemeester van de gemeente in welker bevolkingsregisters de betrokkene is ingeschreven.

De vermelding dat hij in staat van verlengde minderjarigheid is verklaard, wordt aangebracht op de identiteitskaart van de persoon voor wie de maatregel genomen is.

6. Gevolgen.

A. Hij die in staat van verlengde minderjarigheid is verklaard, wordt ten aanzien van zijn persoon en zijn goederen gelijkgesteld met een minderjarige beneden vijftien jaar (art. 487bis, laatste lid).

B. Zolang de ouders in leven zijn, blijft degene die in de staat van verlengde minderjarigheid verkeert, onderworpen aan hun ouderlijke macht (art. 487quater).

Evenwel kan de rechtbank, in het belang van deze persoon, op verzoek van de ouders of van een van hen, dan wel op vordering van de procureur des Konings gelasten dat de ouderlijke macht wordt vervangen door de voogdij.

De voogd en de toezienende voogd worden door de rechtbank benoemd, eventueel met inachtneming van een gezamenlijk voorstel van de ouders.

Wat moet uit deze vergelijking besloten worden ?

Vooraf dient te worden opgemerkt dat de vonnissen van onbekwaamverklaring weinig talrijk zijn als men ze vergelijkt met de 30 000 kinderen die als ernstig geestelijk achterlijk worden beschouwd en die in aanmerking kunnen komen voor de in het ontwerp betreffende de verlengde minderjarigheid bedoelde beschermingsmaatregelen.

Zo werden uitgesproken in 1962 : 111 vonnissen van onbekwaamverklaring, in 1963 : 91, in 1964 : 96, in 1965 : 63, in 1966 : 75, in 1967 : 43, in 1968 : 54, in 1969 : 35, in 1970 : 54, in 1971 : 50 en in 1972 : 60.

Bovendien heeft drie vierde van deze vonnissen betrekking op krankzinnigen en senielen terwijl slechts één vierde betrekking heeft op de in het ontwerp bedoelde ernstig geestelijk achterlijke personen. Men mag hieruit bijna besluiten dat de ouders van achterlijke kinderen er volkomen voor terugschrikken om de onbekwaamverklaring van hun kind te verzoeken, en wel om de volgende redenen :

1° de procedure :

A. duurt lang. Uit ingenomen inlichtingen blijkt dat zij gemiddeld vier tot negen maanden in beslag neemt (vaak laat het verslag van de dokter op zich wachten);

B. is naar het oordeel van de betrokken ouders ingewikkeld;

C. valt duur uit.

Les frais s'élèvent approximativement à :

- a) requête introductive : 400 francs,
- b) expédition de la décision du conseil de famille : 90 à 120 francs,
- c) procédure au fond : 1 800 francs,
- d) expédition du jugement (selon longueur) : 240 francs minimum,
- e) publication au *Moniteur belge* : plus ou moins 250 francs,
- f) réunion du conseil de famille pour la désignation du tuteur : 90 à 120 francs,
- g) expertise du neuro-psychiatre (il y en a parfois trois) : 3 000 à 5 000 francs,
- h) honoraires de l'avocat.

2° la nécessité de recours à un conseil de famille;

3° la publicité au *Moniteur belge*;

4° la procédure en interdiction ne s'adresse qu'au majeur;

5° le droit reconnu à la famille ne se fonde pas sur un intérêt moral mais sur un intérêt patrimonial : la crainte de voir se dissiper une fortune qui doit revenir aux héritiers de l'infirme (cfr. De Page, *op. cit.*, n° 304).

La procédure d'interdiction n'étant donc pas appliquée en fait pour les motifs cités, on comprend que les parents d'un arriéré désirent néanmoins protéger leur enfant; ils souhaitent dès lors une mesure plus simple, plus familiale, dont ils peuvent demander l'application quand leur enfant est encore mineur et qu'ils sont encore eux-mêmes en vie. Cette procédure ne ferait que confirmer leur propre pouvoir de parents. Le recours à une tutelle ne viendrait qu'en deuxième instance, le tuteur et le subrogé-tuteur pouvant même, éventuellement, être désignés sur leur propre proposition.

Cette situation résulte de la différence fondamentale existant entre ces deux groupes de personnes, et partant de la philosophie selon laquelle cette différence doit être conçue.

Il a été demandé au Docteur Renée Portray, secrétaire générale de l'Association nationale d'aide aux handicapés mentaux, de préciser cette différence. A ce propos, le Docteur Portray a fait savoir ce qui suit :

« Le malade mental est une personne dont l'intelligence s'est développée normalement. Des troubles du comportement, de l'affectivité, dans les relations avec l'entourage apparaissent à l'âge adulte, généralement après l'adolescence, souvent beaucoup plus tard.

» Ils peuvent affecter profondément le jugement et la conduite du malade, mais l'intelligence elle-même est le plus souvent intacte.

» Ces troubles ne sont pas nécessairement irréversibles ni permanents.

» Ils peuvent être soignés, souvent améliorés ou même guéris.

» Les malades peuvent présenter des périodes de comportement tout à fait normal.

» L'appréciation de l'identité de ces troubles peut être difficile et nécessite un examen psychiatrique délicat.

» L'arriération mentale, par contre, est une déficience importante de l'intelligence remontant à la naissance ou aux premières années de la vie.

» Lorsqu'une personne est atteinte d'arriération mentale, son intelligence ne se développe pas au rythme normal et n'atteint jamais un niveau normal.

De kosten belopen bij benadering :

- a) inleidend verzoekschrift : 400 frank,
- b) uitgifte van de beslissing van de familieraad : 90 à 120 frank,
- c) rechtspleging over de zaak zelf : 1 800 frank,
- d) uitgifte van het vonnis (volgens lengte) : ten minste 240 frank,
- e) bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* : min of meer 500 frank,
- f) vergadering van de familieraad voor de aanwijzing van een voogd : 90 à 120 frank,
- g) deskundig onderzoek door de neuropsychiater (soms zijn er drie) : 3 000 à 5 000 frank,
- h) ereloon van de advocaat.

2° er moet een beroep op de familieraad worden gedaan;

3° het vonnis wordt in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt;

4° de procedure inzake onbekwaamverklaring geldt slechts voor een meerderjarige;

5° het aan de familie toegekende recht steunt niet op een moreel, doch slechts op een materieel belang : de vrees dat een fortuin, dat aan de erfgenamen van de onvolwaardige zal toekomen, versnipperd zal worden (cfr. De Page, *op. cit.*, n° 304).

Aangezien de procedure inzake onbekwaamverklaring in feite dus om de aangehaalde redenen niet wordt toegepast, is het licht te begrijpen dat de ouders van een achterlijk kind, die hun kind wensen te beschermen, een eenvoudiger en meer familiale maatregel verlangen, waarvan zij de toepassing kunnen aanvragen wanneer hun kind nog minderjarig is en zij zelf nog in leven zijn. Die rechtspleging zal hun eigen ouderlijke macht alleen maar bevestigen. De voogdijregeling komt pas later en de voogd en de toeziende voogd kunnen eventueel zelfs op voorstel van de ouders worden aangewezen.

Die toestand vloeit voort uit het feit dat er een fundamenteel verschil bestaat tussen die twee groepen van personen. Bijgevolg moet ook de filosofie van hun behandeling anders zijn.

Aan dokter Renée Portray, secretaris-generaal van de Nationale Vereniging voor hulp aan geestelijk gehandicapten, werd gevraagd om dit verschil nader te omschrijven. Dokter Portray deelde mede wat volgt :

« De geesteszieke is een persoon wiens intelligentie zich normaal heeft ontwikkeld. Storingen in de gedragingen, in het gevoelsleven, in de betrekkingen met de omgeving treden aan aan het licht wanneer de betrokkene de volwassen leeftijd heeft bereikt, meestal na de puberteitsjaren, soms veel later.

» Zij kunnen een ingrijpende invloed hebben op het oordeel en de gedragingen van de zieke, maar meestal blijft de intelligentie zelf onaangetast.

» Die storingen zijn niet noodzakelijkerwijs onomkeerbaar of blijvend.

» Men kan ze verzorgen, doen afnemen of zelfs genezen.

» Bij de zieken kunnen periodes voorkomen waarin zij zich volkomen normaal gedragen.

» De bepaling van de juiste aard van die storingen is soms moeilijk en eist een delicaat psychiatisch onderzoek.

» De geestelijke achterlijkheid daarentegen is een aanzienlijke verstandelijke onvolwaardigheid vanaf de geboorte of de eerste levensjaren.

» Wanneer een persoon geestelijk achterlijk is, ontwikkelt zijn verstand zich niet volgens het normale ritme en het bereikt nooit een normaal peil.

» Cet état est irréversible. Dans l'état actuel de nos connaissances, il n'existe pas de médication spécifique pouvant l'améliorer.

» L'arriéré mental adulte aura donc toujours une intelligence très inférieure à la normale. Ses capacités d'adaptation sont réduites, mais son comportement est généralement facile.

» L'arriéré grave aura besoin, pendant toute son existence, d'une protection de sa personne et de ses biens ».

Le Docteur Portray a également signalé que les parents d'arriérés mentaux montrent tous une profonde répugnance à l'égard d'une mesure d'interdiction qui leur paraît une dégradation, tandis que la minorité prolongée leur semble être la légalisation d'un état de fait.

— La question ayant été posée de connaître les raisons qui ont motivé le choix de l'âge de 15 ans, il a paru intéressant de comparer les pouvoirs entre un mineur de moins de 15 ans et un autre âgé de 16 ans.

Il découle du texte du n° 15 du tome II (3e éd.) du *Traité élémentaire de droit civil belge*, de H. De Page, qui traite des différentes capacités d'un mineur, que si l'âge du discernement est laissé à l'appréciation du juge, ce n'est qu'à partir de 15 ans que la loi accorde, dans certains cas, des pouvoirs au mineur. Si le projet sur la minorité prolongée voulait donc faire du mineur arriéré mental l'être le plus incapable possible, il fallait qu'il abaisse l'âge de l'émancipation en dessous de 15 ans; le juge aura vite fait de constater que l'intéressé manque totalement de discernement ou que celui-ci est insuffisant.

Il convient de remarquer que la loi de 1965 relative à la protection de la jeunesse a ramené à quinze ans, l'âge de l'émancipation.

Cet article doit également être adapté en fonction de l'âge du consentement en matière d'adoption, qui est fixé à quinze ans.

Il y aurait lieu que le département fasse savoir aux parquets que le législateur, à l'appui de l'étude comparative effectuée, préfère l'application de la présente loi à celle de l'interdiction, chaque fois que c'est possible.

Compétence.

Il apparaît que cette matière est de la compétence du tribunal de première instance, car il s'agit d'une question d'état des personnes. Au surplus, la mesure pouvant être prise à l'égard de personnes majeures, il n'y aurait aucun motif de confier la compétence au tribunal de la jeunesse.

Problème particulier relatif à la demande de naturalisation.

La sous-commission chargée de l'examen du projet de loi sur la nationalité belge a examiné une disposition s'appliquant aux personnes qui viendraient à être mises sous statut de minorité prolongée.

Lorsqu'un acte tendrait à faire acquérir, perdre ou recouvrer la nationalité belge à une personne mise sous statut de minorité prolongée, cet acte pourrait être accompli, au nom de l'intéressé, par un de ses parents, en cas d'exercice con-

» Die toestand is onomkeerbaar. Met onze huidige kennis beschikken wij over geen specifieke medicatie om zulks te verhelpen.

» Het verstand van de volwassen geestelijk achterlijke zal dus steeds ver beneden het normale peil liggen. Zijn aanpassingsmogelijkheden zijn beperkt, maar zijn gedragingen geven over het algemeen geen aanleiding tot moeilijkheden.

» De persoon en de goederen van de achterlijke zullen gedurende diens hele leven bescherming behoeven ».

Voorts wijst dokter Portray erop dat de ouders van geestelijk gehandicapten allen een grondige afkeer hebben van de onbekwaamverklaring, die zij aanvoelen als een vernedering, terwijl zij de verlengde minderjarigheid zien als de legalisatie van een feitelijke toestand.

Er werd gevraagd om welke redenen men als leeftijd 15 jaar heeft gekozen; derhalve is het interessant de bevoegdheden van een minderjarige beneden 15 jaar te vergelijken met die van een minderjarige van 16 jaar.

Uit de tekst van het n° 15 van deel II (3e uitg.) van het « *Traité élémentaire de droit civil belge* » van H. De Page, waarin wordt gehandeld over de onderscheidene bevoegdheden van een minderjarige, blijkt dat, alhoewel het aan de rechter wordt overgelaten te bepalen wanneer « de jaren des onderscheids » zijn gekomen, de wet eerst vanaf de 15-jarige leeftijd sommige bevoegdheden aan de minderjarige verleent. Om de geestelijk achterlijke minderjarige zoveel mogelijk onbekwaam te verklaren, moest het ontwerp op de verlengde minderjarigheid de leeftijd voor de ontvoogding op minder dan 15 jaar vaststellen; de rechter zal wel spoedig constateren of het onderscheidingsvermogen van de betrokkene geheel ontbreekt of onvoldoende is.

Er zij trouwens opgemerkt dat de wet van 1965 betreffende de jeugdbescherming de leeftijd voor de ontvoogding op 15 jaar heeft teruggebracht.

Dit artikel moet ook worden aangepast op grond van de leeftijd voor de toestemming inzake adoptie, die op vijftien jaar vastgesteld is.

Aan de parketten moet door het departement worden medegedeeld dat de wetgever op grond van de vergelijkende studie die werd verricht, de toepassing van de onderhavige wet boven de onbekwaamverklaring verkiest, telkens als zulks mogelijk is.

Bevoegdheid.

Deze materie behoort blijkbaar tot de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg, daar het om de staat van personen gaat. Bovendien kan de maatregel tegenover meerderjarigen worden genomen, zodat er geen enkele reden is om de jeugdrechtbank met deze materie te belasten.

Bijzonder probleem in verband met de naturalisatieaanvragen.

De subcommissie die belast is met het onderzoek van het wetsontwerp betreffende de Belgische nationaliteit, heeft een onderzoek gewijd aan een bepaling die van toepassing is op de personen die in staat van verlengde minderjarigheid worden verklaard.

Wanneer een bepaalde handeling dient gesteld te worden om aan een in staat van verlengde minderjarigheid geplaatste persoon het genot van de Belgische nationaliteit te doen verkrijgen, verliezen of herkrijgen, kan die daad in naam

joint du droit de garde par ceux-ci. Toutefois, en cas de dissentiment entre le père et la mère, le tribunal pourrait être saisi du litige.

Suivant l'article 487bis inséré dans le Code civil par le projet sur le statut de minorité prolongée, la personne mise sous ce statut est assimilée à un mineur de moins de quinze ans. La question s'est dès lors posée de savoir si le tribunal de la jeunesse serait compétent, quel que soit l'âge réel de l'intéressé.

La commission a estimé qu'il convenait de tenir compte de l'âge réel pour déterminer la compétence soit du tribunal de la jeunesse, soit du tribunal de première instance.

..

Les nouveaux articles insérés dans le Code civil ont fait l'objet des remarques suivantes, à la suite desquelles des votes sont intervenus :

Art. 487bis.

On a remarqué que le fait d'assimiler la personne mise sous statut de minorité prolongée à un mineur de moins de 15 ans empêche son émancipation.

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 487ter.

Un membre fait remarquer que l'obligation pour les parties demanderesse de signer elles-mêmes leur requête est contraire à l'économie générale du Code judiciaire, dont le caractère a même été accentué par la loi récemment adoptée à l'unanimité le 26 avril 1973, qui permet à l'avocat de signer la requête dans les affaires en homologation d'adoption. Toutefois, pour ne pas provoquer un renvoi au Sénat, ce membre renonce à déposer un amendement et se réserve d'introduire ultérieurement une proposition de loi.

Le délai de quinze jours pour la production d'un certificat médical à joindre à la requête a paru court à certains membres; il a été choisi en vue d'une harmonisation avec le projet de loi relatif à la protection de la personne des malades mentaux, en discussion au Sénat.

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 487quater.

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 487quinquies.

Un membre estime qu'il est choquant de permettre la visite du tribunal au complet en la demeure des requérants. Il a été admis qu'à partir du moment où l'arriéré mental n'est pas en mesure d'être entendu au tribunal, celui-ci doit se rendre chez lui dans un but de protection vis-à-vis de l'arriéré mental.

Cet article est adopté par 14 voix et une abstention.

van de betrokkene gesteld worden door een van zijn ouders indien deze samen het recht van bewaring uitoefenen. Indien tussen deze laatsten evenwel onenigheid bestaat, zal het geschil bij de rechtbank aanhangig kunnen worden gemaakt.

Volgens artikel 487bis dat in het Burgerlijk Wetboek wordt ingevoegd door het ontwerp betreffende de invoering van de staat van verlengde minderjarigheid, wordt degene die in die staat is verklaard, gelijkgesteld met een minderjarige van minder dan vijftien jaar. Derhalve rijst de vraag of de jeugdrechtbank bevoegd zal zijn, wat ook de werkelijke leeftijd van de betrokkene zij.

De commissie is van oordeel dat met de werkelijke leeftijd rekening moet worden gehouden, om te bepalen of de jeugdrechtbank dan wel de rechtbank van eerste aanleg bevoegd zal zijn.

..

Over de nieuwe artikelen die in het Burgerlijk Wetboek worden ingevoegd, werden de volgende opmerkingen gemaakt; daarna werd over die artikelen gestemd.

Art. 487bis.

Er is op gewezen dat de gelijkstelling van een persoon die in staat van verlengde minderjarigheid is verklaard, met een minderjarige van min dan 15 jaar diens ontvoogding belet.

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 487ter.

Een lid merkt op dat de verplichting volgens welke de verzoekende partijen zelf hun verzoekschrift moeten ondertekenen, in strijd is met de algemene opzet van het Gerechtelijk Wetboek, die zelfs nog verruimd werd door de onlangs op 26 april 1973 eenparig goedgekeurde wet waarbij de advocaat ertoe wordt gemachtigd het verzoekschrift in zaken ter bekrachtiging van adoptie te ondertekenen. Om te vermijden dat het ontwerp naar de Senaat teruggezonden wordt, ziet het lid ervan af een amendement voor te stellen; hij zal later een wetsvoorstel in die zin indienen.

De termijn van vijftien dagen, vastgesteld voor het voorleggen van het bij het verzoekschrift te voegen geneeskundige attest, achten sommige leden te kort; die termijn werd gekozen omwille van de overeenstemming met het thans bij de Senaat in behandeling zijnde wetsontwerp betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieken.

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 487quater.

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 487quinquies.

Een lid meent dat het kwetsend is dat de hele rechtbank zich ten huize van de aanvragers zou begeven. Er wordt beslist dat het gerecht, wanneer de geesteszieke niet in staat verkeert om in de rechtbank te worden gehoord, zich bij hem moet begeven, en zulks om hem te beschermen.

Dit artikel wordt aangenomen met 14 stemmen en 1 onthouding.

Art. 487^{sexies}.

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 487^{septies}.

Un membre s'oppose au fait que des personnes peuvent être mises sous le statut de minorité prolongée pour une durée illimitée et demande que la durée de la mesure soit limitée dans le temps.

D'autres membres font remarquer que la mainlevée de la mesure peut à tout moment être demandée par la personne qui a fait l'objet de cette mesure, ses père ou mère, son tuteur, tout autre parent ou même par le procureur du Roi, ce qui peut apparaître comme une garantie suffisante.

Le Département fait en outre remarquer que ce projet concerne des personnes atteintes d'une arriération mentale (et non d'une maladie mentale), qui est une déficience importante de l'intelligence remontant à la naissance ou aux premières années de la vie. Cet état est irréversible et permanent.

Il y a donc lieu de mentionner que les personnes qui sont concernées par ce projet de loi ne sont en général pas conscientes de leur état.

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 487^{octies}.

Cet article est adopté à l'unanimité.

..

L'ensemble du projet de loi est adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,
R. COLLIGNON.

Le Président,
E. CHARPENTIER.

Art. 487^{sexies}.

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 487^{septies}.

Een lid tekent bezwaar aan tegen het feit dat personen voor onbepaalde tijd in staat van verlengde minderjarigheid geplaatst kunnen worden; hij wenst dat de duur van de maatregel beperkt wordt.

Andere leden merken op dat de opheffing van de staat van verlengde minderjarigheid te allen tijde kan worden gevraagd door degene ten aanzien van wie de maatregel is genomen, door zijn vader of moeder, zijn voogd, een andere bloedverwant of zelfs door de procureur des Konings, hetgeen blijkbaar een voldoende garantie is.

Voorts merkt het Departement op dat het ontwerp betrekking heeft op personen die lijden aan geestelijke achterlijkheid en niet aan een geestesziekte, m.a.w. een ernstige stoornis van het verstand die teruggaat tot de geboorte of de eerste levensjaren. Die toestand is permanent en onomkeerbaar.

Er zij dus op gewezen dat degenen op wie dit wetsontwerp slaat, zich doorgaans niet van hun toestand bewust zijn.

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 487^{octies}.

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

..

Het gehele wetsontwerp wordt eenparig aangenomen.

De Verslaggever,

De Voorzitter,

E. CHARPENTIER.